

۲۰۱۴/۰۱/۱۳

آصف بهاند

کم سنه انتحاري، د ستونزي جرړي او د حل لاري

د ټولو تلویزیونونو، راډیوگانو، ویبپاڼو، ورځپاڼو او... مخونه اوخولي په همدې یوه خبرتوردي، بنوري اوسټري دي چې:

- یوه لس کلنه نجلۍ له ځانمرګي برید نه مخکې نیول شوي،
- دا نجلۍ غولیدلي ده، باید بیرته مور او پلارته وسپارل شي،
- حامد کرزی ځانمرګي خوشي کوي، او...

دا کومه نوي خبره نه ده چې جنګي ډلې له انسانانو نه، له زرونه، له ځوانانو نه له ... اوپه پای کې له پاکو ماشومانو نه هم خپل هدف ته درسيږي له پاره استفاده کوي.

دا د حل لاره نه ده چې اوس له دې نیول شوي ماشومې سره څه وشي، بنديځاني ته وسپارل شي، نور تاوتیر خوالی ورسره وشي، انعام ورکړل شي، بهرته دي ولیرل شي... او که دي وپېل شي؟؟؟

دا جلی یې ورور ارایستلی وه چې ځانمرګی برید وکړي. که یې ورور د یوه نسل نماینده ومنو او دا جلی دورپسي نسل، نو ویلای شم چې دواړه د تیري، جګړې، دود او باروتونسلونه دي. په دې توپیر چې ورور یې بشپړې د ژوند له لومړني تنفس سره د روسانو د سلاح او ټانکونو دودونه تنفس کړي وي او دې جلی له زیږیدوسره سم د امریکایي ټانک او باروتو دود تنفس کړی وي. اوس ویلای شو چې دا دواړه نسلونه د تیري کونکو د ټانکونو د دودونو، وژنو، وینو او نفرتونو نسلونه دي، هغه هم په وړي نس لوڅ بدن او د ناسمې لارښوونې په دایره کې، له دوی نه به اوس د تمدن په اوسنی دایره کې د ارواح پوهني داصولوله مخې څه هیله ولرو؟

زما په آند په دې باندې باید فکر وشي چې: چا دا ماشومه دي کارته ارایستلی ده او ولې؟

له دې پوښتنې سره سم دا درې نورې پوښتنې هم مطرح کیري:

۱. آیا د لورې د مجبوریت له پاره دا کار کوي؟
۲. آیا د عقیدې او جنت ته د تګ په خاطر ماشوم قانع شوی دی چې دا عمل ترسره کړي؟
۳. اوکه ماشوم د تهدید او ډارولو له لارې دې کار ته ارایستل شوی دی؟

که د لورې او پیسو د لاسته راوړلو مسأله مطرح وي باید په دې سوچ وشي چې دا خلک، دا کورنۍ اودا ماشوم چا وړي کړل؟ اوکه د عقیدې او جنت ته د تګ په خاطر یې دې کار ته غاړه ایښي وي، نوچا دا عقیده ورکړه؟ چا یې ماغزه له ټولوشیانوپاک کړل او یوازې یې دذهن په پاکه دره ورته جنت ولیکه اوماشوم یې پوه کړ چې دا د جنت ښیګڼې، امتیازات او دا هم جنت ته درسيږي لار. اوکه د تهدید له لارې وي، نوتههدید کونکی ولې دا کارکوي؟ اودغه ټول چا پردغې ټولني، کورنيو او خلکوباندې راوستی؟

د دغو ټولو خبرو لکۍ او سر بیرته ورګرځي هغوخلکو، سیستم او حاکم نظام ته چې دا ډیره موده کیري له عسکري بوتانو سره د خلکوپرستوني سپاره دي. دهمدې حاکموخلکو د روابطو، ظوابطو او قوانینو په چوکاټ کې بهرنیواسخباراتو، په تیره د دوو نا اهله ګاونډیو(ایران او پاکستان)استخباراتو زموږپه ټولنه اوحاکم نظام کې داسې نفوذ کړی دی چې د ماشومانو، ځوانانو اوبښځو د ځانمرګو حملاتو د ترسره کولوپلان څه چې آن د پارلمان، وزیرانو او رئیس جمهور د کاراجندا هم همدوی جوړوي اود تطبیق له پاره یې په مستقیم او غیرمستقیم ډول لارښوونه ورته کوي.

دغه او دې ته ورته نورې ستونزې هره ورځ زموږ خلکو او ټولني ته په زرګونه اولکونه نورې ستونزې زیروي اوهره ورځ زموږ په لسګونه بې ګناه هیواد وال د مرګ خولې ته ورپورې وهي؛نودلته دی چې باید په جدیت سره وویل شي:

څنګه چې په ټولنه کې د هرې ستونزې ریښه په حاکم نظام او د نظام په چلونکوکې ده، باید د نظام د بدلون فکروشي، نه د شخص د بدلون.

د پاڼو شمیره: له ۱ تر ۳

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکني د لیکنيزې بڼې پاڼوالي د لیکوال په غاړه ده، هيله من يو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په څیر و لولئ

د یوه هیواد اساس اوتهداد د هغه هیواد نوي نسل جوړوي او د نوي نسل سمه جوړونه او روزنه د هغه هیواد په بنوونیز نظام اوسیسټم پورې اړه لري. زموږ د هیواد په بنوونیز نظام کې په سل گونو او زرگونو نیمگړتیاوې شته. د هرې ټولني او هر هیواد په تعلیمي سیسټم کې دا نیمگړتیاوې شته، خوزموږ تعلیمي نظام ته راشه کینه(پک می لیدلی و، نه ماغزه وتلی)

دا تعلیمي نظام لکه د حلوا د دیگي مواد هر رژیم چې راغلی، پرته له دې چې د نړیوالو منل شوو علمي اکادمیک مسأیلو او ملي او وطني مثبتو تجربو په باب فکر وکړي، په خپله خوښه یې یوخوا بل خوا اړولي دی، ځکه سم شی اوبښه شی نه په کې پیدا کیږي، کوم یونیم ټکی ښه شی که له پخوا نه په کې پاتې و، هغه هم په دې اړولو راپرولو کې داسې سوی دی چې اوس یې لکه سوی دیگي بوی خيژي اوگټه نه شي ورنه اخستل کیدای.

دښونځیو په تعلیمي نصاب کې داسې شی نه شته چې زده کوونکي ته دې د دې هیواد دريښتیني تاریخ او هویت په باب حقایق وړاندې کړي او یا دې ماشوم ته مینه ورزده کړي، له وطن سره مینه اوله خلکو سره مینه اوله پرمختگ سره مینه. زموږ تعلیمي نظام زموږ د وطن د تاریخ او زموږ د هویت ریښتیني هنداره نه ده؛ نوځکه موماشوم د بل چا له پاره د خپل وطن او خپلو خلکو د تباہ کولو له پاره، جنت ته د تگ له پاره، ځان الوزولو ته چمتو کوي.

زموږ مهاجر هیوادوال په هر هیواد کې چې څو ورځې د هغه هیواد د تعلیمي نظام په دایره کې په ټولگي کیناست، بیا یې د خپل هیواد تاریخ جغرافیه او هرڅه هیروي او د کوربه هیواد ترانې یې پر ژبه جاري وي. د پاکستانی بنوونځي په چوکۍ یې چې کینیناست، پاکستانی یوه ډره مخ کې ورته نیولي وي چې: «چوده اگست» هیرنه کړي ایرانی بیا د اسلامي انقلاب، حسین، خمیني او... ریښکی له سره ورتاوي او غورکي یې پوکوي چې: «افغانستان جزاخاک ایران زمین میباشد»

او په خپل هیواد کې ملاجان؟ ورته واي چې د اسلام د دفاع اصلي ویاړ خدای افغانانو ته ورپه برخه کړی دی. منډي ځان والوزو او جنت ته ځان ورسوه چې نا وخته نه شي.

دا هغه ترخه واقعیتونه دي چې همدا اوس زموږ په هیواد کې په عیني ډول لیدل کیږي، روان دي او زموږ د هیوادوالو غوښي او هډو کې سوځوي.

ما دا خبره څوځلي کړي ده: زموږ تعلیمي نصاب کې کرکت په ویاړ سره شاملیږي، خولومرنی طبي مرستی، ترافیکي ښې، مدني نړیوال قوانین، اساسي قانون او نور اړین مسأیل اصلاً ماشوم نه پیژني. کله چې څوک خپل ملي هویت، اصلي تاریخ، د خپل هیواد جغرافیه او ملي گټو باندې پوه نه شي بیا به خود بهرنی استخبارات او جنگي ډلي جنت ته د تگ په نامه زموږ له پاکو ماشومانو او خلکونه همداسې استفاده کوي.

زما د پوهې او عقیدې له مخې جنت ته تگ یوازي د خدای د صلاحیت په دایره کې دی، خواوس زموږ د خلکو د ناپوهی او بیسوادی نه په استفادې سره بهرنیو استخباراتو، ځینو په اصطلاح مذهبي رهبران او د جنګي ډلومشرانوله خدای سره سمه سیالي پیل کړي ده. جنت ته د تگ لیسنس او سندونه همدوی ورکوي اوله دې نه هم حیرانونکي چې زما هیواد وال یې مني او د جنت له پاره خلک اوځان هم قربانوي. او د جنت په نامه تورو خاورو ته ځي، گټه یې هم مالومه ده چې د چا ده.

له عقیدې چې ورتیرشو د نورو مجبوریتونو ومسأله ده چې یوپه کې لوړه ده. ډیرځلي همدې لوړې لوی او واره اړایستلي دي چې دا کار وکړي. په بی بی سی ویبپاڼه کې مې څوکاله مخکې دا مضمون ولوست: «طالبان ده دالري» یونفرتوپک په لاس پوز تاو کړی ولاړ و، ویل یې چې وروره زه نه طالب یم اونه هم مالب، زما بچیان وړي دي، دغه خلک دورځي لس ډالره راکوي اوزه هم ورسره روان یم. په همدې نږدې څو ورځو کې مې په کوم تلویزیون کې ولیدل چې په عراق کې همداسې چا ځان الوزولی و. ویوتن سره یې دچاودنې په باب مصاحبه کوله، هغه د نورو گټو دلایلو په ترڅ کې دا په جدي ډول وویل چې:

«د خدای د پاره! خلک مه وړي کوی چې هرکارته بیا غاړه ږدي».

اوس د همدغه فاسد رژیم په راتگ سره په پیل کې د خلکو ټول مادي او معنوي شیان تالا شول یا د غنمیت په نامه ورنه یورل شول او یا د تنظیمي ټوپکوالو د خپلمنځي شخړو په ترڅ کې ایرې شول او اوس ځینې کسان ښایي د خپلي کورنی دلوري له پاره هم دې کارته غاړه کیږدي.

زموږ تعلیمي نظام باید هغه څه ماشوم ته ورزده کړي چې له هماغې ورځې یې د عمر ترپایه په درد وخورې، نه داچې زموږ مدیا تعلیمي سیسټم او قلموال، ماشوم، نوی نسل او دا نور خلک په خاموتارونو وتړي او ورته ووايي: که ځان دې وښوروه، په دوزخ کې یې!

د پاڼو شمیره: له ۲ تر ۳

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلپکنی د لیکنيزې ښې پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هيله من يو خپله لیکنه له رالیولو مخکې په څیر و لولی

اوسني رژيم له پيل نه تر نن پوري هغه کارکړی دی چې باید نه یې وای کړی. نه خلکوته څه کولای شي اونه څه ورکولای شي او نه نور ورته پریردی. هغه د دري ژبي ډیر له مانا ډک مثل دی چې وايي:

«دور نرو که شیر میخوریت، پیش نه بیا که بوی میتی»

دا خلک به ترڅه وخت پوري د خوف و رجا په پوله کې ساتل کيږي؟، دا خلک به ترڅو پوري په دې منځ کې سوځي؟.

زموږ نیم عمر د پنځه زره کلن تاریخ د افتخاراتو په هغه تکرار تیرشو، چې هیڅ شی په لاس نه شي راکولای، نس مو وری دی، خلک بیسواده له تمدن او هرڅه بې خبره او د جگړې په اور کې سوځي، اومور د پنځه زره کلن تاریخ ترانې غروو، پنځه زره کلن تاریخی ویاړ دی، خوپه دې باید پوه شو چې د دې ترانو بې ځایه اوبې وخته تکرار نس نه مروي اونه هم خلک هوبنیاروي اونه د جگړې اور وژلای شي، بلکې نوریې هم په تورو تیاروکې بې خبره ساتي.

زه په جدي ډول دا وایم چې پنځه زره کلن تاریخ موله ویاړونو او د درناوي نه ډک دی، د بابا گانو اوشاعرانو شعرونه او د توریالیو توري او ویاړونه دې پرځای وي واحترام دې یې وشي، خومور باید دا پوښتنه مخې ته کيږدو چې:

- مورچیري یو؟
- په کوم وخت کې ژوند کوو؟
- چیرې روان یو او ولې روان یو؟
- څه باید وکړو؟

ځکه د نورو خلکو د تمدن کاروان د بریښنا په څیرچټک روان دی او زموږ پښې د ناپوهۍ په خامو تارونو تړلي همداسې پراته یو. «مړه مړه دي، د خدای پار دی دژوندیوغم وخورئ»

مور هغه څه چې باید وکړو نه یې کوو، که یې کوو هم ډیر ناوخته یې کوو. ټول هغه څه چې حاکمه ډله اوس کوي، باید دیارلس کاله مخکې یې کړي وای. بنسونه روزنه، د ملي ترمینالوژۍ د کارولو اوساتلومسأله، امنیتي تړون او...

په ټولنه او خلکو کې د پوهې سطحه دومره ټیټه ده چې که په یوځای کې دوه لوحې لیکلي وي، یوه د یوه طبي ډاکتر اوبله دفالین. په دې ډول:

▪ پوهاند دوکتور... متخصص

▪ آغای جن گیر، زهرخور و مارگیر، دین روی طالع، درد کمر، درد جگر، بی اولادي، بی زني... وغیره. تجربې ښودلې ده چې تحصیل کړی پوهاند دکتور خپل ډیر وخت په بیکاری سره په خپله معاینه خانه کې تیروي، خواغای جن گیر ته به دهغو مریضانو لیکه ولاړه وي باید همدې ډاکتر ته د تداوي له پاره ورغلي وای.

اوس په دې ټول پوهیږي چې د افغانانو په وجود کې چاره له غوښې تیره او هډوکو ته رسیدلې ده. اوس خبره دې ته رسیدلې ده چې بهرنیان په ځانمرگو دومره وخت او پیسې نه مصرفوي، هرکورته یې ځان وژنوته د چمتوکیدو لارښود کتاب لیرلی دی. ما دا مسأله په خپله «زمور تعلیمي نظام او د جهادي کتابونو لړۍ» نومی مقاله کې له ماخذونو او اسنادو سره وړاندې کړه چې اوس هم په ځینو ویبپاڼو کې تر لاسه کیدای شي. چې یوازي جنت ته د تگ عقیده، اوخیال ورسره وي، نور شي ته حاجت نه شته، کتاب دي ولولي ځان دي وژلو ته چمتو کړي، بس خبره جوړه ده، دهماغې ورځې په پای کې به جنت کې وي. او ډیر دې شاته د درامې اصلي لوبغاړي د خیر په غونډۍ ناست دي اوځاندي.

اودا ټول له نشت یا غلط تعلیمي نظام څخه، ناسمو ټولنیزو اړیکو څخه او د ناقابله اوفاسد رژیم د حاکمیت له کبله د همدې له پاره یې زه بیا تکرار ووم چې ترڅو دا سیستم، رژیم او پالیسي بدله نه شي همدغه به مو حال وي.

پای

د پاڼو شمیره: له ۳ تر ۳

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکني د لیکنيزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هيله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په څیر و لولئ